

Mijn reis naar *Anno Domini 33*

Ware spiritualiteit is niet te onderwijzen – je kunt het enkel leren. En dat kan alleen maar door ervaring, door een waargebeurd verhaal. Al het andere is van horen zeggen. Dat is ongetwijfeld de reden waarom Jezus zo graag verhalen gebruikte.

Tien jaar lang droomde ik ervan me het leven van Jezus, door middel van een verhaal, eigen te maken – niet als een Jood die bekend is met de gebruiken en gewoonten uit die tijd, maar als een buitenstaander, omdat we vandaag de dag immers allemaal buitenstaanders zijn. Ik wilde Zijn lessen horen, Zijn kracht zien. Ik wilde weten wat Hij zei over hoe we moeten leven, over hoe we de moeilijkheden in het leven, waar we allemaal mee te maken krijgen, kunnen ontstijgen en wel in het hier en nu en niet pas in het leven na de dood.

We weten allemaal wat Jezus op dogmatisch niveau voor christenen betekent als het om het hiernamaals gaat. Daar zijn we Hem eeuwig dankbaar voor, maar we leven toch echt in dit leven. Hoe ziet Zijn weg eruit *in dit leven* als we de weg van het leven na de dood buiten beschouwing laten?

Ik begon door Hem bij de naam te noemen waarmee Hij in die tijd werd aangesproken, Jeshua, en ging wederom op pad om Zijn weg te zien door de ogen van een vreemde – een bedoëienenvrouw die door een vreselijke tragedie huis en haard

verliest en midden in de Arabische woestijn belandt. Haar epische reis brengt haar naar Israël, waar ze kennismaakt met het radicale bestaan en de leer van Jeshua, die haar leven totaal op zijn kop zullen zetten.

Net zoals dat met mijn leven gebeurde.

Hoewel ik met de kerk opgroeide en heel bekend ben met het christendom, was ik verbluft door wat ik toch nog in Jeshua's leer en leven ontdekte. Dat was goed voor dat deel van mij dat bevrijd wilde worden van zijn eigen ketenen, maar verontrustend voor dat deel van mij dat eigenlijk niet wilde loslaten en het pad van de vrijheid in *dit* leven wilde volgen.

Ik ben opgegroeid als de zoon van een missionaris die alles in het Westen achterliet om het goede nieuws te gaan brengen aan een kannibalenstam in Indonesië. Mijn ouders waren in alle opzichten helden en ze leerden me vele prachtige dingen, niet in het minst de waarden en deugden van een christelijk leven. Ze waren geweldige voorbeelden voor me.

Toen ik zes jaar oud was, deden ze wat elke missionaris in die tijd deed en wat ik ze absoluut niet kwalijk neem: ze stuurden me naar een kostschool. Ik voelde me er volledig onwtorteld en intens alleen. De eerste nacht huilde ik enkel, doodsbang. Ik herinner me de andere nachten niet meer, omdat ik die pijnlijke herinneringen op een of andere manier volledig verdrongen heb, maar mijn vrienden hebben me verteld dat ik mezelf maandenlang in slaap huilde.

Ik voelde me verlaten. En ik was pas zes. Ik was verloren, als dat vogeltje in het kinderboek dat van dier naar dier springt om te vragen of het zijn moeder is.

Bent u mijn moeder? Bent u mijn vader?

Ik zie nu dat mijn hele leven een zoektocht geweest is naar mijn identiteit, naar betekenis in dit leven, ook al waande ik me veilig in het leven na de dood.

Naarmate ik ouder werd, leken al die mooie woorden, die ik op de zondagsschool uit het hoofd had geleerd, op een of andere manier niet meer genoeg: ze schoten tekort, soms op behoorlijk spectaculaire wijze. Ik begon scheuren te zien in wat ooit zo simpel had geleken.

Ik werd geacht bijzondere vermogens te hebben, waarmee ik anderen kon liefhebben en hen de andere wang toekeren, waarmee ik niet zou roddelen en niet zou oordelen. Ik werd geacht een lichtend voorbeeld te zijn, fameus om zijn oneindige liefde voor de medemens, om zijn mededogen en kracht. En toch had ik, terwijl ik de retoriek van anderen aanhoorde, het gevoel die krachten zelf helemaal niet te bezitten.

In mijn tienerjaren weet ik dat volledig aan mezelf – ik geloofde gewoon niet hard genoeg, ik moest meer mijn best doen en beter worden. Anderen leken het allemaal voor elkaar te hebben, maar ik – ik was een mislukking.

Ken je dat gevoel?

Langzaam begon ik echter door te krijgen dat iedereen in dat schuitje blijkt te zitten, te beginnen met de mensen die ik het beste kende. En toen mijn relaties al mijn ideeën over liefde ter discussie stelden, toen ziekte opeens dichterbij kwam, toen vrienden me verraadden, toen ik moeite had mijn rekeningen te betalen, toen het leven me uitputte, toen begon ik me af te vragen waar alle kracht, om dit leven op aarde volop te leven, opeens gebleven was. Ik vroeg me zelfs af of het er ooit wel was geweest. Misschien was ik daarom niet goed genoeg?

En dus dwong ik mezelf nog meer te hopen dat ik Gods liefde kon vinden. Ik was echter nog steeds niet goed genoeg.

In dat besef begon ik meer en meer – en steeds helderder – in te zien dat zij die beweerden een goed en spiritueel leven te leiden, in wezen net als ik waren en enkel tegen zichzelf logen – iets wat iedereen zag behalve zichzelf. Leerde Jeshua ons niet dat jaloezie en roddelen en wrok en spanning simpelweg andere vormen van verdorvenheid zijn? Zei Hij niet dat boos zijn op iemand of iemand een dwaas noemen, vergelijkbaar is met moord? Niet een beetje, maar echt?

En dus bleken we allemaal even schuldig, dag in dag uit.

Hoe vind je liefde en vrede en kracht in dit leven als je dagelijks omgeven wordt door een wolk van mensen die door hun reputatie schoon te wassen enkel doen alsof ze zuiver leven, terwijl ze zelf de hele tijd oordelen en de vinger heffen tegen anderen?

Zo veel christenen vandaag de dag zien een systeem dat hen in de steek laat. Ze constateren dat de beloften uit hun jeugd onbetrouwbaar of zelfs hol blijken en dus verlaten ze in hordes de kerk en laten de kerkleiders achter, die zich op hun hoofd krabben over het waarom van die leegloop.

Hoe zit dat met jou? Jou wacht dankzij een bepaalde leer een fijn leven in het hiernamaals – maar hoe zit het met dat gevoel van machteloosheid en verlorenheid *in dit leven?*

Stel je leven eens voor als een bootje op een stormachtige zee. Donkere wolken blokkeren de zon, de wind slaat je in je gezicht, woedende golven bulderen in een poging je uit je dierbare bootje te werpen en je in een donker, waterig graf te sleuren. En dus houd je je bang en krampachtig aan die boot vast, want die zal voorkomen dat je moet lijden.

Jeshua daarentegen is de rust zelve. Als je Hem in je doodsangst aanroept, kijkt Hij volledig onbezorgd op je neer.

‘Waar ben jij zo bang voor?’ vraagt Hij.

Is Hij niet goed wijs? Ziet Hij dan niet wat er gebeurt? Hoe kan Hij nou zoiets vragen?

Omdat Hij en jij niet hetzelfde zien.

Jeshua toont ons een manier waarop we gered kunnen worden te midden van datgene wat ons, in onze ogen, bedreigt in de donkere zee van ons leven hier op aarde.

Wanneer er een storm in ons leven opsteekt die ons dreigt te verzwelgen – kun jij dan de woedende golven kalmeren? Durf jij die dierbare boot dan los te laten en over de kolkende golven te lopen. Of klamp je je, net als de rest van de wereld, vast aan je boot, ervan overtuigd dat je zult verdrinken als je een voet op die donkere, diepe zee zet die jou omsluit? Heb je de kracht om bergen te verplaatsen? Keer jij de anderen die jou aanvallen de andere wang toe in het vermogen ze liefde en vrede aan te bieden?

Ervaar je spanningen in je relatie – of het gebrek daaraan? Maak je je zorgen over je inkomen, over je carrière, over je status? Maak je je zorgen om je kinderen? Over wat je aan moet trekken of over hoe anderen naar je kijken? Koester jij stiekem het vermoeden dat je nooit waar kunt maken wat God of anderen van je verwachten? Heb je het gevoel dat je gedoemd bent

te falen, keer op keer? Wijs jij stiekem maar wat graag op de mislukkingen van anderen?

Ik wel, maar ik zag de balk in mijn eigen ogen niet. Het blijkt nogal moeilijk te zijn om een heldere blik te houden als je zicht verstoord wordt door een stapel balken vol oordeel en wrok tegenover de wereld en jezelf. Tijdens het schrijven van dit boek ontdekte ik hoe blind ik was – en nog steeds vaak ben.

Maar Jeshua kwam om het zicht van de blinden te herstellen, om de gevangenen te bevrijden. Hij biedt een helder zicht op het koninkrijk van de Vader, stralend van een licht dat enkel met nieuwe ogen gezien kan worden. En in dat licht ontdekte ik de eerste glimp van het diepe mysterie van Jeshua's Weg, die niet alleen bedoeld is voor het leven in het hiernamaals, maar ook voor het leven hier op aarde.

Die Weg is geplaveid met vreugde en dankbaarheid. Een plek waar een last licht voelt en een stap zeker. Waar tevredenheid en rust het hart regeren. Waar nieuwe kracht ongehinderd kan vloeien.

Jeshua's Weg staat echter lijnrecht tegenover de Weg van de wereld en lijkt volledig in te druisen tegen elk systeem van menselijke logica. Het menselijk lichaam kan het niet eens zien – het vergt nieuwe ogen. De geest kan het niet eens bevatten – het vergt een heel nieuwe manier van denken. Dat is ook waarom zo weinigen, zoals Jeshua voorspelde, Zijn Weg vinden. Er wordt wel beweerd dat zeventig procent van alle Amerikanen op enig moment Jezus als hun redder zien – maar hoevelen van hen hebben echt Zijn Weg gevonden?

Jeshua's Weg betekent dat we het ene systeem moeten loslaten om het andere te kunnen zien – een systeem dat dichter bij ons staat dan onze eigen ademhaling.

Het betekent dat we moeten loslaten wat we over de Vader denken te weten, opdat we Hem echt kunnen leren kennen, opdat we Hem intiem kunnen ervaren, want dat is het eeuwige leven nu. Het is het grote omdraaien van alles wat we momenteel nog beschouwen als vehikel om betekenis en waarde aan dit leven te geven, opdat we in grotere vrede en kracht kunnen leven dan we ooit voor mogelijk gehouden hebben.

In het hedendaagse idioom is Jeshua's Weg iets voor superhelden. Was Hij in wezen niet een soort superheld avant la lettre en zijn wij niet Zijn leerlingen, geboren uit Zijn bloed? Zouden we niet allemaal onmiddellijk toehappen om zelf de waarheid over Jeshua, of Zijn Vader – of onszelf – te kunnen ervaren?

Met Jeshua's Weg kunnen we stilte brengen in de stormen van het leven, kunnen we op woeste golven lopen, worden we niet door slangen gebeten, verzetten we bergen die onoverwinnbaar leken, genezen we ziekten die ons lichaam en onze geest verwarren en zullen we meer dan ooit overwinnaars zijn in Jeshua, de ware bron van onze kracht.

Het is Jeshua's Weg *voor dit leven* die ik in *Anno Domini 33* wil voorstellen. Wanneer we verblind worden door ons oordeel over anderen, door onze angsten en irritaties, verzinken we net als Maviah in duisternis. Als we daarentegen Jeshua en Zijn weg vertrouwen, zien we de zon in plaats van de storm.

Dit is onze revolutie in Jeshua: vrij zijn van de ketenen die ons gevangen houden. Dit is onze genezing: zien wat maar weinigen kunnen zien. Dit is onze wederopstanding: uit de dood herrijzen met Jeshua, als leerlingen van de Weg van de Meester.

Stap dus, als je wilt, binnen in dit verhaal en zie of je kunt zien wat Maviah zag. Misschien verandert het wel de manier waarop je de Vader begrijpt en ziet, je Meester, jezelf – en de wereld.

Ted Dekker

Proloog

Er wordt gezegd dat het leven in Arabië vier pijlers kent, zonder welke al het leven in de woestijn voorgoed tot stilstand zou komen. De eerste pijler wordt gevormd door de zandvlakten, want zij zijn de aarde en schenken water – als je het kunt vinden. De tweede is de kameel, want die schenkt zowel vrijheid als melk. De derde pijler is de tent, want die beschermt tegen een gewisse dood. En de vierde zijn de bedoeïenen, geregeerd door niemand, loyaal tot in de dood, gepassioneerd in het leven, zijn ze heersers over de onherbergzaamste woestijn waar alleen de allersterksten kunnen overleven. In de hele wereld is niemand zo nobel als de bedoeïen, want alleen bedoeïenen zijn, levend in de genadeloze wisselwerking tussen deze vier pilaren, werkelijk vrij.

Toch zijn deze vier pijlers slaaf van een vijfde pilaar: de pilaar van eer en schande.

Er wordt gezegd dat er geen grotere eer is dan geboren te worden met het bloed van een man en geen grotere schande dan geboren te worden met het bloed van een vrouw. Sterker nog, geboren in schande kan een vrouw alleen maar eer vinden door geen schande over de man af te roepen.

De omvang van mijn schande was echter vele malen groter dan het feit dat ik als vrouw geboren ben.

Buiten mijn schuld om was ik een onwettig kind, het product van een eerloze verbintenis tussen mijn vader – Rami, machtige sjiek van Dumah – en een vrouw uit de laagste woestijnstam, de Banu Absym, de aaseters die de botten van dode dieren kraken en eten om in het dorre land te overleven.

Buiten mijn schuld om overleefde mijn moeder de bevalling niet.

Buiten mijn schuld om stuurde mijn vader me stiekem naar Egypte, zodat zijn schande niet bekend zou worden. Er wordt namelijk wel gezegd dat goed verborgen schande al voor twee derde vergeven is.

Buiten mijn schuld om werd ik een slaaf in dat verre land.

Buiten mijn schuld om keerde ik zonder geschikte echtgenoot terug naar mijn vaders huis toen ik een zoon baarde. Daar, in zijn weinig enthousiaste bescherming, leefde ik wederom in ballingschap.

Buiten mijn schuld om werd mijn vader verraden door mijn halfbroer Maliku en werd hij in de grote belegering van Dumah verslagen door de oorlogszuchtige Thamudstam.

Buiten mijn schuld om gooide Kahil, de prins van de Thamud, mijn zoontje uit een hoog raam van het Maridpaleis, op de stenen eronder, waar zijn kleine hoofd versplinterde. Net als mijn hart.

Vervuld van schaamte en angst gaf ik gehoor aan mijn vaders bevel: ik ging op weg naar Herodes in Galilea en smeekte hem om een audiëntie in Rome, waar men grote ambities koesterde om Arabië te veroveren vanwege zijn specerijen. Ik trok de Nefudwoestijn door met Saba, de machtige strijder die niet te breken was, en Juda, een Joodse bedoeïen die ik als een ware leeuw – mijn leeuw – leerde kennen. Onze taak leek dwaasheid en onze beproevingen ondraaglijk, overgeleverd als we waren aan de gunsten van de koningen.

We kregen geen audiëntie in Rome. In plaats daarvan vonden we, dankzij Juda's niet-aflatende inzet, een oor van iemand die vele malen machtiger was.

Zijn naam was Jeshua.

Sommigen zeiden dat hij een profeet van hun God was. Som-

migen zeiden dat hij een mysticus was die in raadselen sprak om de geest te verwarren en het hart sneller te laten kloppen en dat hij wonderen verrichtte om zijn krachten tentoon te spreiden. Sommigen zeiden dat hij een gnosticus was, maar zij hadden het mis. Sommigen zeiden dat hij een messias was die zijn volk kwam bevrijden, maar anderen meenden dat hij een fanatieke zeloot was, een ketter, een man die te veel dood en te veel lijden gezien had om geestelijk gezond te kunnen blijven.

Ik leerde hem kennen als de Gezalfde, de Zoon van de Vader van Wie al het leven afkomstig is, een man die ons het pad zou wijzen naar een ongekend koninkrijk – een koninkrijk dat drijft op een veel grotere kracht dan alle legers van alle koninkrijken op deze aarde bij elkaar.

Eén blik van zijn ogen zou de knieën van de sterkste soldaat doen knikken of het hart van de nederigste verschoppeling doen opspringen. Eén fluistering van zijn lippen zou het schreeuwen van duizend man tot zwijgen kunnen brengen of de tranen van duizend vrouwen kunnen drogen.

Het was Jeshua die me liet zien hoe angst en oordeel mijn wereld verduisterden; hoe schaamtegevoel me voor de gek hield en me aan het wankelen bracht. Het was Jeshua die me zei dat ik de dochter van zijn Vader was en dat ook ik vrede kon vinden te midden van de stormen die opstaken om me met hun leugens te bedreigen.

Het was Jeshua die me, toen ik blind was, zicht bood op het ultieme koninkrijk en me de geest bood om te worden als een kind, in volmaakte vrede door het geloof. Het was Jeshua die me de kracht gaf te overwinnen in de arena van Petra, ten overstaan van koning Aretas, een duizendkoppig publiek dat uit was op mijn ondergang en ten overstaan van Aretas' vrouw Shaquilath, die Juda – de man van wie ik hield – als gevangene naar de Thamud had gestuurd.

Het was Jeshua die maakte dat ik in Arabië met Saba aan mijn zijde werd vrijgelaten, om iedereen die maar wilde luisteren om ons heen te verzamelen, Juda te bevrijden en het leven terug te geven aan ieder die door de Thamud onderdrukt was.

Twee jaar lang trok ik van stam naar stam met Saba aan mijn

zijde en het aanbod van Jeshua's aanwezigheid en een boodschap van hoop als wapen tegenover het zwaard van Kahil.

Aanvankelijk waren ze tegen me omdat ik een vrouw ben, in hun ogen geschikt voor het baren van kinderen maar niet voor het leiden van mannen.

Ik beantwoordde hun woede echter met een vastberaden maar vriendelijke geest. En een voor een begonnen ze anderen over mijn kracht en compassie te vertellen.

Een voor een voegden ze zich bij me.

Maar ik durfde pas naar het bastion in Dumah op te trekken als we met net zoveel waren als de hoogste duin zandkorrels telt.

Nu, twee jaar later, is die dag gekomen. En nu ga ik, in de voetstappen van Jeshua, mijn leeuw bevrijden uit zijn kooi.

Want Jeshua is gekomen om de gevangenen te bevrijden.

1

Ze bevonden zich diep in de buik van het Maridpaleis, de twee machtigste krijgsheren van heel Arabië of in elk geval de twee wreedste.

Maliku, zoon van Rami, ook wel ‘De Verrader’ genoemd omdat hij zijn eigen vader – leider van de machtige Kalb – verraden had en de vijand de stad in had geleid.

En Kahil, zoon van Saman, de man die dit verraad mogelijk gemaakt had, wiens zwaard de Thamud geleid had in de slachtpartij van Dumah en die voor duizenden een zwerftocht door de woestijn in gang gezet had.

Een toorts wierp goudgeel licht in de kerker en maakte een derde persoon zichtbaar in de hoek van de grote ruimte: Rami, Maliku’s vader, ooit de machtige sjeik van Dumah, nu weinig meer dan een skelet in een veel te ruim vel.

Zwaaiend met hun bebloede zwaarden had het leger van de Thamud elke sjeik die zich verzet had op de knieën gedwongen, maar nu was er iemand opgestaan in de woestijn om deze twee mannen op hun knieën te dwingen.

Ze was geen sjeik en ze droeg geen zwaard.

Ze was een koningin en dreigde hen met vrede.

‘Er is maar één manier om haar te verslaan,’ zei Maliku, terwijl hij toekeek hoe Kahil door de ruimte ijsbeerde. ‘We kun-

nen geen geweld gebruiken als we niet eerst uitgedaagd zijn, want dat zal voor altijd onze eer aantasten.'

'Eer.' Kahil keek hem met een ijskoude blik aan. 'En dat van een prins die zijn eigen volk nog maar twee jaar geleden ver-raadde?'

Dat was waar. Maar Maliku had al een tijd geleden die vlek op zijn blazoen geaccepteerd. Hij wierp een blik op zijn vader, die roerloos in de hoek van de ruimte stond, het hoofd gebogen.

'Maviah mag niet in leven blijven,' beet Kahil hem toe. 'Die zus van jou – die teef die zichzelf koningin durft te noemen – staat nu aan het hoofd van twintigduizend man en is maar zes uur hier vandaan gelegerd. Als we haar in leven laten, zijn het er binnen een jaar vijftigduizend!'

'Die dag komt niet. We zullen haar vernietigen, maar ze moet ons wel een aanleiding daartoe geven.' Hij ademde diep in. 'Je moet rustig blijven en Maviah de kans geven toe te happen.'

'En als ze dat niet doet?'

Maliku had Maviah al een keer eerder onderschat en toen had ze hem vernederd ten overstaan van de koning van Petra en al zijn onderdanen.

Nooit weer.

'Net zoals ik je destijds plechtig beloofde dat ik je mijn vader zou leveren, zo beloof ik je ook dat Maviah uit zichzelf zal komen.' Hij keek Kahil aan. 'En dan heb jij jouw bloedwraak en ik de mijne. Het moet tegenover je vader Saman lijken alsof we ruzie hebben. Speel mee tot ik haar bij je aflever, broeder. Ik smeeek het je.'

Kahil nam hem met een donkere blik op, gromde en haalde zijn dolk uit zijn riem. Hij liep naar Maliku's vader toe, die in elkaar gezakt was, trok zijn hoofd naar achteren en sneed met één snelle haal de keel van de oude man door.

Bloed stroomde over Rami's blote borst.

Kahil duwde hem opzij en liep naar de uitgang.

'Waag het niet me ooit nog broeder te noemen.'

2

Ik luisterde geduldig naar de raad van twaalf, als enige vrouw tussen sjeiks die discussieerden zoals alleen bedoeïenenmannen dat kunnen – vol overgave, alsof elk woord hun laatste kon zijn. Ze dronken thee en leunden tegen hun zadels, ze benadrukten elk woord met grote, dramatische gebaren. Ik zat bij en toch ook apart van hen op een kamelenvel, mijn benen naar een kant gevouwen en leunend op een arm.

We waren bijeengekomen in de ruime zwarte tent van de oudste sjeik, Fahak bin Haggag, die opgesteld stond in de Tuin van de Vrede, een kleine groene oase die maar zes uur rijden van Dumah – de plek waar mijn vader ooit regeerde – verwijderd lag.

De mannen in deze tent waren de gevierde leiders van de bedoeïenenstammen die de Thamud hadden overleefd. De afgelopen twee jaar hadden ze zich bij mij aangesloten en waren ze in opstand gekomen tegen de tirannie van Kahil bin Saman. Deze mannen bogen voor niemand en hoewel ze mij volgden als hun koningin, zou ik nooit over hen regeren. Dat paste niet bij hen en het paste niet bij mij.

Ze hadden zich bij mij aangesloten omdat ze gehoord hadden hoe ik mijn broer, de verrader Maliku, verslagen had – een overwinning ingegeven door Jeshua's kracht.

Ze waren me gevolgd omdat ik hen Jeshua's hoop en kracht bood als alternatief voor Kahils zwaard. Hoewel de Thamud duizenden kinderen tot wees gemaakt hadden en ons elke bron van inkomsten hadden afgepakt, deed ik deze mensen een belofte: als volgers van Jeshua's koninkrijk zouden we niets te vrezen hebben. We zouden in eer hersteld worden.

Maar vandaag leek twijfel de boventoon te voeren.

Ons kamp had niets weelderigs. Geen van ons kon zich zijde veroorloven of uit zilveren kelken drinken of op dikke kussens slapen. De sjeiks droegen stuk voor stuk simpele versleten tunieken; alleen aan de kleur van de *agals* om hun hoofddoeken was af te leiden wat hun status was en tot welke stam ze behoorden. Mijn eigen jurk had de kleur van zand en soms trok ik een blauwe sjaal over mijn hoofd om mijn lange donkere haren tegen de zon en de wind te beschermen. Mijn sandalen waren gemaakt van geitenleer en met leren bandjes om mijn enkels gebonden; om mijn polsen droeg ik armbanden van gekleurd leer dat in dunne reepjes gesneden en met sprietten rood riet tot een armband geweven was.

Vrijwel alles wat enige waarde had, hadden we lang geleden al geruild voor eten en voor kamelenmerries die ons met hun melk verzorgden.

Het contrast tussen ons armzalige bedoeïenenbestaan en de weelderige paleizen van Herodes en Aretas, waar ik een aantal weken gewoond had, kon nauwelijks groter zijn. Onze kamelen, onze tenten en de oase met zijn bron en het plukje dadelpalmen en granaatappelbomen – zij maakten dat wij als bedoeïenen konden overleven. We waren in staat uit een steen nog water te persen, we wisten te overleven in de uitgestrekte en onverbiddelijke woestijn die al heel wat legers uit het noorden de kop had gekost.

Fahak pakte zijn mok van de platte steen naast zijn zadel en nam een luidruchtige slok van de hete thee. Het was een magere man, zijn haar zat tegen zijn hoofd en kin geplakt alsof het er met modder op bevestigd was, wachtend tot een windvlaag het zou bevrijden. Hij zette de beker voorzichtig terug, slaagde er maar ternauwernood in niet te morsen, en schraapte zijn keel.

‘Ben ik niet bekend met Maviahs grootheid? Was ik niet de eerste die haar accepteerde tussen alle sjeiks? Verwierp ik niet voor haar, hoewel zelf Thamud, het gewelddadige gedrag van mijn eigen stam? Redde ik haar niet eigenhandig uit de kaken van de machtige Nefud, zodat ze de kracht van haar nieuwe god, Jeshua, bij die van onze goden Wadd, Isis, Shams en Dusares kon voegen?’

Veel van wat hij zei, was niet helemaal waar en hoe vaak ik het hem ook uitlegde, Fahak leek nooit helemaal te begrijpen waar ik mijn kracht vandaan haalde. Hij luisterde meestal met een lege blik in zijn ogen, boog dan instemmend het hoofd en prees vervolgens zijn eigen god dat die een vrouw met haar nieuwe god gestuurd had om de vijand te verslaan.

‘Maar Maviah draagt geen zwaard. Naar Dumah optrekken kan alleen met een zwaard. En dus, hoe dankbaar we haar ook zijn, is het nu tijd voor de mannen.’

Hij liet zijn woorden tot de anderen doordringen.

‘Het zwaard is niet het probleem, Fahak,’ zei sjeik Niran.

‘Natuurlijk wel! Denken jullie dat Kahil achtduizend man niet afslacht als die hem zonder zwaard aanvallen?’

‘En denk jij dat achtduizend man op oude, doorgezakte kamelen op kan tegen Samans leger van dertigduizend?’

‘Niemand kan mij verslaan!’ riep Fahak uit. Zijn stem brak en eindigde in een rasperig hoestje van zijn versleten longen.

‘We moeten wachten tot zich nog meer mannen bij ons hebben aangesloten,’ voerde Niran aan. ‘Nog een maand.’

‘We hebben niet genoeg voedsel om nog een maand te kunnen wachten,’ zei een van de andere sjeiks, Habib. ‘Over twee weken beginnen onze kamelen te verhongeren en zullen we ze moeten slachten om nog iets te eten te hebben, dat brengt onze mobiliteit in gevaar.’

‘Dan misschien over twee weken, als we geen voedsel meer hebben maar wel meer mankracht,’ probeerde Niran.

‘Meer mankracht vergt nog meer voedsel,’ weerlegde Habib zijn argument. ‘Het past niet bij bedoeïenen om op te trekken als ze op hun zwakst zijn. Noch om de vijand zonder zwaard te lijf te gaan.’

Een vierde sjeik, Jashim, een van de jongste van de stamhoofden, sprak op rustige toon: 'We moeten in vrede gaan. Dat is de enige manier om Rami's eer te herstellen en Juda te bevrijden, die onrechtmatig gevangen gehouden wordt.'

'We moeten bewapend gaan en de teruggave eisen van alles wat de Thamud gestolen hebben!' beet Fahak hem toe. 'Het staat ons vrij onze kamelen en stammen neer te laten waar de woestijn ons wil ontvangen. Dat is het recht van alle bedoeïenen, al sinds de mens op aarde rondloopt. Samans slaggerszoon wil ons echter allemaal de dood injagen. Als het niet met zijn zwaard is, dan door armoede en uithongering.'

'Een heerser zonder onderdanen is geen heerser,' zei Jashim. 'Saman heeft geen baat bij onze dood. Wie blijft er dan over om de specerijenkaravanen te begeleiden die zijn belasting moeten opbrengen? Wie moeten dan voedsel of andere goederen aan de steden leveren? Dumah is het kroonjuweel van de woestijn, ja, maar het kan zich heus niet alleen redden.'

'Nee? Afgezien van je verlangen om ons te ontwapenen, is wat je zegt best zinnig.' Fahak tikte met een sprietige wijsvinger tegen zijn voorhoofd. 'Maar Saman is niet goed snik. En zijn zoon Kahil is nog erger. Moeten we dan maar hopen dat de djinn die zijn hersenen verorberd heeft diezelfde hersenen weer in zijn schedel uitspuugt zodat hij eindelijk eens normaal gaat doen?'

Het enige lid van deze groep dat net als ik geen sjeik was, was Arim, een dienaar van Fahak, die twee jaar geleden had geholpen bij mijn redding uit de dodelijke Nefudwoestijn. Hij had die dag plechtig gezworen mij te beschermen tegen elke jakhals die ooit nog aan mijn tent durfde te ruiken.

Hij zat achter de kring van stamhoofden en nam het woord.

'Maviah wil dat we over drie dagen optrekken om mijn bloedbroeder Juda te redden en het is mijn wens –'

'Zwijg, Arim!' Fahak stak een wiebelige, waarschuwendende vinger in de lucht. 'Begin je nu al je wensen uit te spreken tussen sjeiks?'

'Ik zei alleen maar –'

'Het is voor sjeiks tijd om te praten en voor jongens om te zwijgen!'

‘Ja, Fahak. Vergeef me. Maar toch gaat u in tegen –’

‘Geen woord meer!’

Arim boog het hoofd. ‘Vergeef me, machtige Fahak, allerwijste. Ik sprak voor mijn beurt.’

‘Dat is niet nieuw,’ verzuchtte de oude man en begon weer te hoesten.

Onder andere omstandigheden zou ik Arim een bemoedigende glimlach geschonken hebben; ik was op hem gesteld als op een jonger broertje, hoewel ik wist dat hij meer voor mij voelde. Hij was een jaar of achttien, al een echte man.

Onder andere omstandigheden zou ik gegriinnikt hebben om Fahaks drukdoenerij; hij was dan wel de voorzitter van deze raad, maar hij had nog niet helemaal door dat zijn oude botten al behoorlijk zwak waren geworden.

Het debat laaide meteen weer op en schoot heen en weer. Het was genesteld in een traditie en een trots die dieper gingen dan het merg in hun botten. Gingen we in vrede naar Dumah of met zwaarden? Gingen we met Saman onderhandelen over compensatie of paktten we gewoon waar we recht op hadden? Gingen we over drie dagen of over drie weken?

In mijn hoekje van de tent hield ik wijselijk mijn mond terwijl zij hun angst te lijf gingen met woorden vol bravoure. Had ik dergelijke angst niet vaak genoeg zelf gevoeld? Koesterde ik niet dezelfde twijfels als die ik hier hoorde? Fahak had gelijk: Samans zoon Kahil zou ons zonder enige aarzeling aflsachten.

Kahil, de man die mijn kind te pletter had gegooid.

Kahil, de man die mij ooit blind had gemaakt.

Ik sloot mijn ogen en voelde mijn angst. Ik negeerde die niet. Dat zou het alleen maar erger maken. *Aanvaard. Keer de andere wang toe.*

Had niet ooit een storm op het Meer van Galilea bedreigd me te verzwelgen? Had ik in de arena van Petra niet oog in oog gestaan met de dood? En toch was ik Jeshua’s weg gevolgd en was ongeschonden herrezen.

Niettemin voelde ik angst, want dit keer hadden twintigduizend mensen hun vertrouwen in mij gesteld. Kahil, die mijn eerstgeborene had gedood, zou nu ongetwijfeld het leven opei-

sen van mijn tweede, Talya. En van alle andere wezen die hier verzameld waren.

Juda's leven stond op het spel. Juda, mijn strijder en mijn geliefde, die in de kerkers van Dumah wegteerde.

Juda, mijn leeuw. Mijn hart kromp samen.

Talya, mijn lam. Vergeef me. Ik zou mijn leven voor hem geven.

Saba, mijn rots, steun me. Toch was hij nu niet hier om mij te kalmeren.

Jeshua, mijn meester, spreek tegen me.

Rust. Stil...

Ik ademde diep in. Er kwam een zekere rust over me en ik hield het gevoel een moment lang vast, haalde er kracht uit.

‘...Maviah, onze koningin.’

Arim had iets gezegd; ik opende mijn ogen en zag dat hij was gaan staan en me aankeek.

De hele raad keek me aan.

‘Spreek tegen ons, koningin Maviah,’ zei Arim. Dit keer probeerde Fahak hem niet het zwijgen op te leggen. Mijn tijd was gekomen.

Ik trok mijn jurk recht en kwam overeind. Ik liet mijn blik op hun gezichten rusten en boog respectvol mijn hoofd naar Fahak.

‘U bent zeer wijs, mijn sjeik. Ik voel me vereerd dat ik de koningin mag zijn van zulke machtige mannen, die het Licht van het bloed in mijn ogen hebben gezien en moedig het pad zijn ingeslagen dat slechts weinigen kennen, zelfs geen bedoeïenen, onderdanen van geen ander koninkrijk dan het koninkrijk in hun hart. U bent het die mij uit de woestijn redde.’

Fahak boog kort het hoofd. ‘Ja, ik was het die u redde.’

‘U was het die in mij geloofde.’

Hij knikte wederom, iets voorzichtiger dit keer, want het zou niet voor het eerst zijn dat mijn woorden hem onverwacht in een hoek dreven.

‘De eerste om te geloven, ja,’ zei hij.

‘U, Fahak, was zo wijs om in mij te geloven.’ Mijn stem klonk zalvend als olie. ‘Want ik was de dochter van Rami, de grootste

van alle sjeiks onder de Banu Kalb. En als dochter van de Kalb vond ik kracht bij een nieuwe vader in de persoon van Jeshua, in wie ik geloof. Dat klopt toch?’

Hij antwoordde aarzelend. ‘Eh... ja...’

Ik deed een paar stappen naar links, mijn armen ontspannen langs mijn zij, en keek door een tentflap naar de kinderen die verderop speelden en met stokken een mestbal heen en weer sloegen.

Tenzij u als kinderen wordt...

‘Zeg me eens, Fahak,’ zei ik en ik keek hem weer aan, ‘wat betekent het om in iemand te geloven?’

Hij keek vragend naar de anderen, het antwoord was immers overduidelijk.

‘Dat je die persoon vertrouwt en je aan hem verbindt,’ zei hij. ‘Ben ik zo oud dat ik dat niet meer zou kunnen begrijpen?’

‘Uw jaren maken u alleen maar wijzer, machtige sjeik. In mensen geloven is niet alleen onderkennen dat ze zijn wie ze beweren te zijn, of hun status kennen. Het is, zoals u aangeeft, vertrouwen in de autoriteit die daarmee gepaard gaat. En je daarmee associëren.’

‘Zo worden allianties gevormd en banden gesmeed,’ bevestigde Fahak.

‘Precies. En hebt u nog steeds vertrouwen in mij, Maviah, dochter van Jeshua?’

Hij aarzelde opnieuw – misschien had hij nu pas door waar ik op aanstuurde.

‘Ja.’ Hij hief een vinger. ‘Maar enkel zolang uw woorden aansluiten bij mijn gezonde verstand.’

‘En toch ben ik hier omdat ik mijn eigen verstand ondergeschikt gemaakt heb aan dat van Jeshua’s Vader.’

‘Maar dat is niet mijn god.’

‘En omdat ik geloofde in Jeshua’s Vader, hoewel dat ook mijn “normale verstand” eigenlijk te boven ging, schonk Hij mij in Petra het inzicht en de kracht om te winnen. Ziet u? Gezond verstand is iets voor de massa. Alleen de allerwijsten durven ervan af te wijken.’

Zijn ogen werden smaller. Maar in plaats van hem te vragen toe

te geven – want dat zou teveel zijn voor een oude bedoeïenenstrijder als Fahak – wendde ik me tot de anderen en bepleitte mijn zaak.

‘U hebt gelijk als u zegt dat Kahil zijn verstand kwijt is en niet zou aarzelen iedereen af te slachten die op Dumah afkomt, of we nu met of zonder zwaarden gaan. En u hebt ook gelijk dat we niet zo ver zijn gekomen om nu te sterven. Goed, dan kunnen we dus niet over drie dagen al met achtduizend man optrekken.’

Ze keken me aan – ze hadden vast iets anders verwacht.

‘Ze spreekt de waarheid,’ zei Fahak.

‘Kahil zou al onze mannen doden,’ ging ik verder. ‘Saman zal echter niet toestaan dat zijn zoon, hoe doorgedraaid ook, twintigduizend bedoeïenen doodt.’

‘Vooralsnog is hij de confrontatie met ons niet aangegaan.’

‘En daarom gaan wij naar hem toe. Met z’n allen.’

Er viel een doodse stilte in de tent.

Habib leek het niet helemaal te begrijpen. ‘Stelt u nou serieus voor dat we alle vrouwen en kinderen meenemen?’

‘We zijn hier ook samen gekomen, toch? Over drie dagen kunnen we met twintigduizend mensen optrekken naar Dumah, verenigd en zonder zwaard, zodat iedereen kan zien dat we vreedzaam zijn en geen oorlog willen. We moeten de eer van Rami herstellen. We moeten Juda bevrijden. En we moeten onderhandelen over een passende compensatie voor onze verliezen. Saman en Kahil hebben harten van steen, maar de Thamud – zelfs hun strijders – zijn geen beesten. Ook zij hebben vrouwen en kinderen.’

‘Onder bedoeïenen is het verboden het leven te nemen van het nageslacht van de woestijn,’ zei Jashim. ‘Ze heeft gelijk.’

‘We kunnen niet met vrouwen en kinderen ten strijde trekken!’ riep Fahak uit.

‘Het is geen strijd!’ antwoordde Jashim.

Fahak keek verbluft – wat ik voorstelde, was ongehoord. Maar toen begon zijn gezicht te ontspannen.

‘U stelt voor dat we de Tuin verlaten en als één man optrekken naar Dumah?’ herhaalde hij. ‘Met z’n allen.’

Ik boog respectvol het hoofd. ‘Is het niet wijs om dat te doen, machtige sjeik? U was het die als eerste vertrouwen in mij had.’

De oude man keek me een hele tijd strak aan. Zou hij het wagen mij nu niet te vertrouwen hoewel hij dat net nog zo openlijk wel had gedaan?

Hij keek de anderen aan en hief een hand alsof hij hen tot stilte wilde manen, hoewel dat nergens voor nodig was.

‘Ik zie, met ogen wijs van de jaren, een oplossing. Als een adelaar in de lucht die over de hoogste duin heen kan kijken, zie ik dat we naar Dumah zullen optrekken, over drie dagen. Allemaal, samen. Zonder zwaard.’

Stilte.

Ik kan me niet meer herinneren wie het eerste bezwaar uitte en evenmin de opgewonden reacties die volgden en ongetwijfeld nog uren aanhielden.

Ik herinner me het niet meer, omdat ik op het moment dat mijn idee werd uitgesproken door Fahak, wist dat de beslissing was gevallen.

De angst, die ik eerder had gevoeld, kwam met onverwachte kracht terug, als de schreeuw van een nare djinn in het holst van de nacht.

Ik legde het lot van elke man, elke vrouw en elk kind, van allen die mij gevolgd waren in de handen van het monster dat mijn eigen kind had vermoord.

In Kahils handen.

En toch had ik een ander plan.